

Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium
1115 Budapest Bartók Béla út 14.

www.Bethlen.hu

Referencia-intézményi szolgáltatási portfólió

Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium

2012.

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

1. A referencia-intézményi szolgáltatás bemutatása

1.1 Az intézmény általános képe

Iskolánk, a Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium gyermekközpontú, a gyermekek harmonikus, komplex személyiségfejlesztését előtérbe helyező pedagógiai programmal dolgozik.

Tanulóközösségünk összetétele a családi körülmények közötti különbségek miatt igen heterogén. Nagyon különböző neveltségi szinttel, ismeretanyaggal érkeznek hozzánk a gyermekek, nagy szórást mutatnak mindkét területen. Mindhárom épületünk Kelenföldön van.

A különféle szülői igények figyelembe vétele többféle pedagógiai rendszer egymás melletti megvalósítását teszi lehetővé számunkra. A Bethlen székhelyén a 12 évfolyam oktató-nevelő munkáját a differenciált képzés és az egyéni bánásmód szervezi egységes szemléletű pedagógiává. Az alapfokú nevelés-oktatás 1-6. évfolyamon, emelt szintű ének-zene oktatás kereteiben, a középfokú nevelés-oktatás 7-12. évfolyamon, 6 osztályos gimnáziumi oktatás formájában, az ún. Újreál koncepciónak megfelelően valósul meg.

1.2 A referenciaterület specifikumai

Referencia-intézményi szolgáltatásunk az évtizedek óta működő két jó gyakorlatunk köré szerveződik: Mindkét jó gyakorlatunk a gimnáziumi tanulóink: a 13-18 éves korosztály számára kidolgozott, évtizedek óta alkalmazott módszer.

1. Évfolyamfelelősök az Újreálban – az osztályfőnöki munka egy bevált alternatívája: Ebben a szervezési formában naponta van lehetőség egyéni beszélgetések kezdeményezésére a tanulókkal. A megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása mellett így lehetőség nyílik a hatékony egyéni esetkezelésre. Tágabb időkeret van a szülőkkal, szaktanárokkal való kapcsolattartásra, mely segít a Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási (BTM) zavarok rendezésében, ill. adekvát kezelésében. Segítséget nyújt a Hátrányos Helyzetű (HH, HHH) tanulók hátrányainak csökkentésében tájékoztatással, egyéni esetkezeléssel, más szakemberek bevonásával.

Az évfolyamfelelős órákat is látogat. Ennek során betekintést nyer a tanórai munkába, figyelemmel kísérheti az egyes gyermekek teljesítményét, figyelmét, órai magatartását, a szaktárggyal és a szaktanárral való viszonyát. A kompetencia alapú oktatás/nevelés megvalósításában az évfolyamfelelősök hatékonyan közreműködnek azért, hogy jelen vannak a diákok hétköznapijait átszövő iskolán kívül szervezett tanórákon, ill. tanórán kívüli foglalkozásokon. Az évfolyam szabadidő-szervezését is végzik. A terepgyakorlatok során ők is kiállják a próbatételeket, vagy készítik a vacsorát a hazatérőknek. Elkísérik az osztály tanulóit a humán- vagy reál- délutánokra is. Ennek hatására a megszokottnál szorosabb kapcsolat és kooperáció alakul ki felnőtt és kamasz között.

A rendelkezésre álló „kistanári” megfelelő szintű az egyéni vagy kiscsoportos beszélgetésekre, az esetleges egymás közti konfliktusok boncolgatására, az életvezetési problémák kötetlen megvitatására. Az évfolyamfelelős segíti a helyi vizsgák, tanulmányi versenyek, a kisérettségi, ill. az érettségi szervezését és lebonyolítását. Jelenlétével fokozza a tanulók biztonságérzetét, melynek segítségével a vizsgahelyzetben nyújtott teljesítményük nőhet.

A differenciált képzésről való tájékoztatás, az abba való bevonás, ill. a részvétel ellenőrzése szintén az évfolyamfelelősök feladatainak egyike. Hatására nő a bevont tanulók száma a választható tanórákba, foglalkozásokba. Ennek a tevékenységnek esélyteremtő ereje van. A lemaradó tanulók egyéni korrepetálására, ill. más szakemberekkel való együttműködésre is marad idő. Ennek hatása a lemorzsolódás csökkenésében és a tanulmányi eredmények javulásában látható.

Minden reggel – már a tanítási órák megkezdése előtt – várják a diákokat, és jelen vannak egész napjuk során. Bizalmi légkört tudnak kialakítani minden szülővel és tanulóval. Igyekeznek feltárni a tanulóknak lévő képességeket és rávezetni őket azok kibontakoztatására. Részt vállalnak az egészségnevelésben és a drog-prevencióban. Segítik a serdülőket önismeretük és reális énképük kialakításában. Szükség szerint életvezetési tanácsadást végeznek. Elősegítik a rábizott tanulók pályaválasztását, leendő társadalmi szerepük megtalálását. Mindezek fenntartják a diákok motiváltságát a tanulás iránt és megalapozzák az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges nyitottságot.

2. Ökológiai terepgyakorlatok – élményközpontú tanulás a szabad ég alatt:

A biológia, kémia, földrajz tantárgyak tananyagához igazított terepgyakorlatok – az elmélet és a gyakorlat egységét teremtik meg. A résztvevők belekóstolnak a természettel való együttélésbe. Nagyon sok vizsgálat és tapasztalat mutatta meg, hogy csak az ismeretek átadására koncentráló módszerekkel nem lehet eredményes környezeti nevelést művelni. Akkor érhetünk el komolyabb eredményt, ha a racionális, intellektuális megközelítés mellett az érzelmeket, a gyermekek lelkét is mozgósítjuk, és saját tapasztalatokat, élményeket is szerezhettek.

A diákok gyakorolják az egészséges, fenntartható életmód normáit. Megtanítanak a természet szeretetére, beláttatják, hogy az élőlények mindig együtt, egymásra utalva, társulásokban élnek. A tanórán tanult fogalmak, jelenségek megtapasztalására, felfedezésére, kézzel foghatóvá tételére nyílik alkalom. Egyszerű terepi vizsgálómódszereket alkalmazunk, méréseket, megfigyeléseket végzünk. Fejlesztjük a fajismeretet, megismerjük a növénytársulások típusait.

A gyerekek meglepően nagy része úgy nő fel, hogy alig kerül közvetlen kapcsolatba a természettel. Ezen alkalmak kiszakítják őket a mindennapi civilizált városi környezetükből, az őket érő élmények a természethez kapcsolódnak: pl. kapcsolatba kerülnek az anyafölddel (füben hasalunk, mezítláb járunk...); gyakoroljuk az egészséges, fenntartható életmód normáit: egyszerű, olcsó szálláshelyeket választunk, magunk főzünk, magunk takarítunk magunk után, stb. Egyik terepgyakorlatunk helyszíne, a pénzesgyőri Pangea Szálláshely – a fenntartható ökológia szép példája.

A terepgyakorlatok légköre, felépítése, a csoportfejlesztő játékok széles teret biztosítanak a személyiségfejlesztésnek és a közösségépítésnek is. Ökológiai terepgyakorlataink pozitív hatással vannak a tanulási motivációra, a természettudományos tantárgyak iránti érdeklődés felkeltésére és fenntartására. Tapasztalataink szerint a terepgyakorlatok sok esetben pályaaorientációs befolyással is bírnak, kiemelten segítik a szociális és életviteli kompetencia elsajátítását.

1.3 A referencia-intézményi működés leírása

1.3.1 Az intézmény felkészültsége a szolgáltatások nyújtására

1.3.1.1 A referencia-intézményi működéshez szükséges szervezeti, oktatásszervezési, szolgáltatás-szervezési feltételrendszer elemei

- A hálózati tanulás formái
- A rendszeres szakmai nevelőtestületi műhelyek
- A szolgáltatást igénybe vevő intézmények felkutatása és elérése
- A működési rend kidolgozása
- A felnőttoktatás sajátos módszereinek tudatos alkalmazása

1.3.1.2 Humán erőforrás

- Felkészültség, kapacitás – továbbképzéseken való részvétel
- Referenciaterülethez kapcsolódó speciális kompetenciák
- Pedagógusok személyes kompetenciái

1.3.1.3 Tárgyi feltételek (vendégek, látogatók fogadására alkalmas infrastruktúra)

- Helyiségek, bútorzat
- Eszközfeltételek
  - IKT
  - Multimédiás eszközök
- Catering lehetőségek

2. A referencia területhez tartozó „Jó gyakorlatok” bemutatása

2.1 Alapadatok

2.1.1 Az 1.sz. „Jó gyakorlat” címe:

Évfolyamfelelősök az Újreálban – az osztályfőnöki munka egy bevált alternatívája

2.1.2 A „Jó gyakorlat” céljának bemutatása:

Az ún. "Újreál koncepció" kiemelt területe az egyéni bánásmód megvalósítása. Ennek érdekében – a megszokottól eltérő – ún. évfolyamfelelősi rendszerrel dolgozunk.

Független osztályfőnökként fejlesztik a szociális életviteli és környezeti, valamint az életpálya-építési kompetenciákat.

Az évfolyamfelelősök a felső 6 évfolyamon két-két osztály osztályfőnöki munkáját látják el. Tantárgyat nem tanítanak.

Korosztályonként, részletesen kidolgozott munkaterv alapján formálják a tanulók énképét, önismeretét, segítenek a tanulási stílusok tudatosításában és hatékony tanulási stratégiák kialakításában.

Az évfolyamfelelős: tisztában van a rábízott kamaszok életkori jellemzőivel, ill. a mögöttük meghúzódó pszichés részmozzanatokkal. A sokoldalú személyiség-fejlesztési feladatok megvalósításában jelentős részt vállal.

2.1.3 A „Jó gyakorlat” megvalósításának alapvető feltételei

Az iskolavezetésnek nyitottnak kell lennie az új szemlélet bevezetésére és biztosítania kell a személyi-tárgyi feltételeket. Ennek megfelelően szükséges módosítani a pedagógiai programot

Megvalósításához évfolyamonként / két osztályonként egy-egy függetlenített osztályfőnöki státus szükséges.

Tárgyi feltételek: egy-két ún. „kistanári”, ami független a tantestületi szobától és egyéni vagy kiscsoportos beszélgetésre alkalmas – ahová mindig be lehet kopogtatni. (Nálunk két évfolyamfelelősi szoba van a hat évfolyamfelelős számára.) Néhány színes asztal és szék a folyosókon, az aulában, „zegekben-zugokban”. Társasjátékok, magnó, CD, video, számítógép, internet – programtól, projekttől függően.

2.2 A „Jó gyakorlat” szakmai, pedagógiai jellemzői

Az évfolyamfelelősök hatékony kapcsolatot és partneri viszonyt alakítanak ki a szülőkkel, a szaktanárokkal és a szükség esetén bevont egyéb szakemberekkel. A módszer jól használható mind a tehetséggondozás, mind pedig a hátránykompenzáció területein. Eszközigénye viszonylag csekély. A státuszok finanszírozása a sokoldalú tevékenység során megtérül.

Minden gimnáziumba, szakközépiskolába és szakiskolába jól adaptálható szervezési / nevelési / sokoldalú személyiségfejlesztésre alkalmas forma. Az így felépített nevelési koncepció visszaszorítja az iskolai agressziót, valamint jelentős a drog-prevenációs hatása. A serdülő-kamasz gyermekek számára kidolgozott.

2.2.1 A „Jó gyakorlat” know how-jának leírása

Know-how: Elméleti-módszertani leírás: ppt, és/vagy nyomtatott formátum

Foglalkozástervek, játékgyűjtemények témánként rendezve - az évfolyamfelelősi munkához kapcsolódóan.

Értékelő lapok - elégedettségi

Hospitálás, műhelymunka, helyszíni tapasztalatszerzés, óra- ill. foglalkozáslátogatás lehetőségének felkínálása

Programot bemutató előadás és konzultáció;

2.2.2 Az újszerűség rövid bemutatása

Az országban jelenleg egyedülálló szervezeti forma a Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium felső hat évfolyamán alkalmazott évfolyamfelelősi rendszer.

Elmélet kidolgozására 1989-91 között került sor Ördögh Erzsébet munkája nyomán. A gyakorlatban 20. éve működik sikeresen.

Újszerű, mert az osztályfőnöki szerep egy jól működő alternatíváját kínálja a 13-18 éves (kamasz) korosztály számára.

A függetlenített osztályfőnöki / évfolyamfelelősi rendszer széleskörű lehetőséget biztosít a szociális, életviteli és környezeti, valamint az életpálya-építés kompetenciáinak kialakítására és megerősítésére.

2.2.3 A célcsoport bemutatása (korosztály, speciális célcsoport)

A 13-18 éves (kamasz) korosztályt célozza.

Segítséget nyújtanak a Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási zavarok (BTM) rendezésében, valamint a Hátrányos Helyzet (HH és HHH) leküzdésében.

2.2.4 A „Jó gyakorlat” és a referenciaterület kapcsolata

Referencia-terület:

„Saját fejlesztésű alternatív program szerint működő, a modernizáció területén mintakövető intézmény.”

Jó gyakorlat:

„Évfolyamfelelősök az Újreálban – az osztályfőnöki munka egy bevált alternatívája”

Az Újreál koncepciót Ördögh Erzsébet oktatáskutató elméleti munkája alapozta meg az 1989-ben megjelent: „Iskolatervezés” c. munkájában. Ennek lényege: az iskola humanizálása. A vizsgálatok tanúsága alapján egy másfajta iskolaműködés körvonalai rajzolódott ki.

Az új koncepciónak megfelelően az osztályok vezetője nem az osztályfőnök, hanem az ún. évfolyamfelelős, akinek munkája alapvető a differenciált képzés és egyéni bánásmód megvalósításában.

Az iskolában tanuló minden diák számára a kötelező egységes képzés keretében biztosítani szükséges azt, hogy az ismeretek egy bizonyos mennyiségét mind a reál, mind a humán tárgyak terén elsajátítsa. A középiskolai alapismeretek elsajátításán túlmenően a diákok számára egyéni differenciálás alapján módot kell adni a képességek és az érdeklődési kör szerinti további ismeretszerzésre. Ez jelentheti az elméleti tanulmányokban való elmélyedést, valamilyen képesítés vagy szakképzettség megszerzését, vagy művészeti tanulmányokat.

Az oktatás keretként elfogadjuk a mindenkori gimnáziumi tantárgyakat, mivel ez az előfeltétele a gimnáziumi értékű érettségi vizsgának. Lehetőséget adunk ezen túlmenően az egyéni igények szerinti képzés számára. A profilok meghatározásában a diákok és a szülők igényeit tekintjük meghatározónak.

1991/ 92-es tanév: Az első újreális évfolyam. Alapvető célkitűzése, hogy mindenki képességeinek megfelelő ütemben, jól tudja teljesíteni a különböző osztályfokok, és az érettségi vizsgák követelményeit. Fontos, hogy ebben az örökké változó világban a felnövekvő nemzedék megtalálja a helyét, képes legyen a társadalom új realitásaihoz alkalmazkodni.

A gyakorlat során az eredeti - Ördögh Erzsébet által kidolgozott - koncepció fokozatosan, néhány év alatt adaptálódott a helyi viszonyokra. Az elmélet fokozatosan jól működő gyakorlattá érlelődött – 2011-ben indul a 20. Újreál évfolyam!

Az átvevő intézménynek első lépésben meg kell ismerkednie az elméleti felvetésekkel - a pedagógiai módszertan szemléletének sajátosságaival. Műhelymunkák, hospitálások alkalmával a gyakorlatban ismerkedhetnek az iskola sajátos működésével, a kapcsolódó szervezéssel és módszertannal.

2.2.5 A „Jó gyakorlat” eredményeinek bemutatása

Tanulók neveltségi szintje;

Tanulmányi eredmények javulása;

Az iskolai agresszió megszűnése – alkotó légkör kialakulása.

Szabadidő hasznos eltöltése, az iskolai életben való aktív részvétel;

Iskolai és iskolán kívüli programok iránti érdeklődés mértéke;

Szülők, tanulók, kollégák elégedettsége – kapcsolódó IMIP kérdőívek;

A lemorzsolódás csökkenése, ill. az érettségi eredmények javulása – a differenciált képzés és egyéni bánásmód megvalósulása

Érettségi elnökök méltató szavai, melyek kiemelik az iskola elfogadó, humánus légkörét, valamint a gyermekek felkészültségén túl a vizsgahelyzetben mutatott példás magatartásukat.

2.2.6 A „Jó gyakorlat” továbbfejlesztésének bemutatása

- Képzéseken készülünk fel a referencia-intézményi szolgáltató szerepre.
- A jó gyakorlat hatékony átadása érdekében prezentációkat, játék- és feladatgyűjteményeket, foglalkozásterveket készítünk.
- Elkészítjük az átadás átvétel kapcsolódó dokumentumait (pl.: szabályzatok, eljárásrend, forgatókönyv, pénzügyi terv, stb.)

2.3 A „Jó gyakorlathoz” tartozó szakmai produktumok – *külön dokumentumokban!*

2.3.1 A „Jó gyakorlat” megvalósításának forgatókönyve

2.3.1.1 A tervezési- szervezési folyamat lépései

2.3.1.2 Kapcsolódó feladatgyűjtemények, foglalkozási tervek, médiaelemek stb

2.3.1.3 A visszacsatolás eszközei (a „Jó gyakorlat” ellenőrzési-mérési eszközei)

2.3.2 A „Jó gyakorlat” átadásának forgatókönyve

2.3.2.1 A „Jó gyakorlat” meghirdetése, piackutatás

2.3.2.2 Az intézménylátogatás megtervezése

2.3.2.3 Intézménylátogatás, hospitálás, visszacsatoló megbeszélés

2.3.2.4 A „Jó gyakorlat” szakmai produktumainak átadása, konzultáció

2.3.2.5 Az adaptációs folyamat lépései

2.3.2.6 A mentorálás terve

2.3.2.7 Záró értékelés az adaptációs folyamat befejezése után

Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium
1115 Budapest Bartók Béla út 14.

www.Bethlen.hu

Évfolyamfelelősök munka közben – „életképek”

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Záró gondolatok

Az Újreál koncepció 6+6 évfolyamos iskolában valósul meg. Ennek megfelelően 6-18 éves korukig tanulhatnak nálunk a diákok. Saját beiskolázásunk minden évben legalább 90%-os, mely mutatja, hogy szinte minden szülő kíván élni ezzel a lehetőséggel.

Az évfolyamfelelősi rendszer lehetővé teszi a rendszeres terepgyakorlatok és más iskolán kívül szervezett tanórák, tanórán kívüli foglalkozások zökkenőmentes lebonyolítását, az órarendbe, ill. az éves munkatervbe való rendszeres beépítését.

Az évfolyamfelelős egy olyan respektábilis személy a kamasz életében, akinek nem tiszte az ő tárgyi tudását minősíteni – hiszen tantárgyat nem tanít, viszont egy olyan felnőtt, akire mindig, mindenben lehet számítani, akivel mindent meg lehet beszélni – így képes hatékonyan formálni a gyermek személyiségét. Fontos ez akkor, amikor a „Ki vagyok én? Merre tartok?” kérdésekre keresi a választ a serdülő - miközben vizsgákon, majd az érettségi vizsgán kell megfelelnie.

Az évfolyamfelelős minden „állomáson” ott van: koordinál, beszélget, szervez, konfliktust kezel, életvezetési tanácsot ad, beül a vizsgákra és végig jelen van az érettségien is. A szaktanárokkal és szülőkkel való napi kapcsolattartás során különös lehetőség nyílik a gyermekek életvezetésébe való direkt és indirekt beavatkozásra – a kamaszkor zökkenőmentesebbé tételének segítésére.

Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium
1115 Budapest Bartók Béla út 14.

www.Bethlen.hu

ÚJ SZÉCHENYI TERV

A kompetencia alapú oktatás/nevelés megvalósítására különösen alkalmas az Újreál koncepció, hiszen az évfolyamfelelősök támogatásával rendszeresen kivitelezhetőek a projektek, témahetek, iskolai rendezvények és iskolán kívüli foglalkozások. Minden – évfolyamukat is érintő program szervezésében, lebonyolításában részt vállalnak. Munkakörük kiterjed a kísérésekre és a felügyeletekre, a gólyabál és szalagavató, a Bethlen projekt és a terepgyakorlatok, a környezeti- és egészségnevelés megvalósítására, ill. ezek támogatására.

A serdülők mellett reggel fél nyolctól az utolsó óra utánig van egy „elérhető felnőtt”, akire mindig lehet számítani. „Az évfolyamfelelős mindig és mindenhol ott van, ahol az évfolyama.”

Közös épületben, közös udvaron nőnek fel a „kicsik” és a „nagyok”. Rendezvényeink nagy részén is közösen vesznek részt. Az iskola családi jellegét, az egyéni bánásmód megvalósulását ez tovább erősíti. Az egymásra figyelés, a tolerancia és az erőszakmentesség így korosztályokon átívelő, természetes közeggé válik.

Életre szóló barátságok születnek, a kortárssegítés egy sajátos formája is kialakulóban van. Gyakori, hogy az osztályokban tanulópárok alakulnak, de az is előfordul, hogy a felsőbb évfolyamos segít az alsóbb évfolyamosnak a felzárkózásban.

Hol és mikor? A folyosókon és az aulában beszélgetésre, tanulásra, kiscsoportos foglalkozásra alkalmas asztalok és székek vannak. Így tanítás után is bárki - biztonságos körülmények között - „ottmaradhat még egy kicsit” – felügyelettel, mert az évfolyamfelelősök közül egyvalaki egész délután ügyel. Nálunk reggeltől késő délutánig vannak gyerekek az iskolában – és nem csak a napközisek...

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

2.1.1 A 2.sz. „Jó gyakorlat” címe:

Ökológiai terepgyakorlatok – élményközpontú tanulás a szabad ég alatt

2.1.2 A „Jó gyakorlat” céljának bemutatása:

Legfontosabb cél: Élményközpontú pedagógia megvalósítása a szabad ég alatt - a tananyaghoz igazított terepgyakorlatok során. Az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése. A terepgyakorlatok a 8-9-10. évfolyamra kidolgozottak.

A terület pontos, sokoldalú (biológiai, geológiai, földrajzi, néprajzi) megismerése.

Gyakorolják az egészséges, fenntartható életmód normáit.

Személyiségfejlesztés, közösségépítés.

Szemléletformálás, a természet szeretete.

Célunk, hogy a gyerekek a természetet ne csak közeli részleteiben ismerjék meg, hanem lássák át, hogy az élőlények mindig együtt, egymásra utalva, társulásokban élnek.

Lássák, kipróbálják, hogyan lehet fenntartható módon élni

2.1.3 A „Jó gyakorlat” megvalósításának alapvető feltételei

Humán erőforrás:

3 fő felkészült tanár, akik a biológia és/vagy földrajz és/vagy kémia szakuk mellett elsajátítják a terepgyakorlatok vezetéséhez, lebonyolításához, értékeléséhez szükséges ismereteket.

1 fő kísérő tanár, aki segít a szervezésben, kísér, segít a lebonyolításban, főz, stb. Nálunk az évfolyamfelelősök látják el ezt a feladatot. (lásd másik jó gyakorlatunk!)

Általános eszközigény:

Papír, fénymásolás, milliméter-papír, lamináló fólia, lamináló gép, kétoldali ragasztó, fényképezőgép, csapatválasztáshoz illóolajok, növényhatározók, állathatározók, madárrhatározók, térképek, távcsövek.

Pénzszegőbe speciálisan: Ökológiai méréshez centiméter, geológiai vizsgálathoz kalapács, barlangászáshoz fejlámpák.

Börzsönybe speciális: Vízvizsgálati eszközök, terepi gyorstesztek, tesztcsikok, műanyag edények, hálók, laminált határozólapok, eszköztartó táskák.

Bugacra speciális: Bagolyköpet-vizsgálathoz csipesz, bonctű, műanyag-edények.

2.2 A „Jó gyakorlat” szakmai, pedagógiai jellemzői

Megteremtődik az elmélet és a gyakorlat egysége.

- a tanórákon tanult fogalmak, jelenségek megtapasztalása, felfedezése, kézzel foghatóvá teszi az ismereteket.
- egyszerű terepi vizsgálómódszerek, mérések, megfigyelések végzése - kompetencia alapú tudás.
- - a fajismeret fejlesztése
- - a növénytársulások típusainak megismerése

Mindez eredményezi a terület pontos, sokoldalú (biológiai, geológiai, földrajzi, néprajzi) megismerését. A résztvevők belekóstolnak a természettel való együttélésbe.

Gyakorolják az egészséges, fenntartható életmód normáit:

- egyszerű, olcsó szálláshelyeket választunk
- magunk főzünk
- magunk takarítunk magunk után
- Pénzesgyőri Pangea Szálláshely – a fenntartható ökogazdaság szép példája.
- Személyiségfejlesztés, közösségépítés:
- csoportfejlesztő játékok a közösséghez tartozás, az egymásra utaltság élménye
- önismeret

Szemléletformálás, a természet szeretete!

2.2.1 A „Jó gyakorlat” know how-jának leírása

Módszertanunk átvételének lépései:

1. Elméleti ismeretátadás - azonosulás a szemlélettel, a módszerrel.
2. Saját élményű terepgyakorlaton való részvétel (tanároknak!)
3. Az általunk készített feladatlapok gyakorlati kipróbálása a terepgyakorlat során, ill. a feladatlapok megvásárlása.
4. Az elmélet és a gyakorlat beépítése a pedagógiai programba az elméleti tudás, a saját élmény és a kapcsolódó feladatlapok segítségével.
5. Helyi adaptáció kidolgozása.
6. Az jó gyakorlatot átvevő intézmény pedagógiai programjának módosítása.
7. Az terepgyakorlatok az átvevő intézménynél – szükség szerint mentorálással.

2.2.2 Az újszerűség rövid bemutatása

Saját feladatlap-sorozattal és részletesen kidolgozott, többszörösen kipróbált, kiforrott módszertannal dolgozunk terepen, a 8-9-10 évfolyamos tanulókkal.

A tananyag elsajátítása a "szabad ég alatt" - a gyakorlatban történik.

Több mint 15 éves tapasztalat támasztja alá ennek a tanulási formának a létjogosultságát, az ismeretsajátítás módszerének sikerességét.

2.2.3 A célcsoport bemutatása (korosztály, speciális célcsoport)

Tanulócsoport: az érintett évfolyam tanulói. (8. vagy 9. vagy 10. osztály)

A terepgyakorlatok egy-egy átlagos osztály létszámára kidolgozottak (30-35 fő). Kisebb csoportra is adaptálható, nagyobb létszámú csoport nem ajánlott.

Tanárok, akik a terepgyakorlatot vezethetik: Biológia és/vagy kémia és/vagy földrajz szakos kollégák, akik rendelkeznek speciális ismeretekkel az adott terepgyakorlatot illetően. A jó gyakorlat átadása erre irányul.

Fontos az iskolavezetés nyitottsága a módszer iránt, hiszen lebonyolítása megfelelő szervezést igényel.

A szállás és a helyszín kiválasztásánál figyelembe kell venni a jó gyakorlat során elsajátított szempontokat.

2.2.4 A „Jó gyakorlat” és a referenciaterület kapcsolata

Referencia-terület: „*Ökoiskolai, egyéb környezetpedagógiai program alapján dolgozó intézmény, feladatellátási hely.*”

Jó gyakorlat: „*Ökológiai terepgyakorlatok – élményközpontú tanulás a szabad ég alatt*”

12 évfolyamos iskolánk 1993-tól a Környezetvédelmi Minisztérium programja alapján iskolánk a KOKOSZ Természet- és Környezetvédelmi Oktatóközpontjaként működik. A terepgyakorlatok a '90-es évek közepétől a 8-9-10. évfolyamokon rendszeresen folynak.

A bugaci és pénzesgyőri ökológia terepgyakorlatok programját 1995-ben Gál Ildikó biológia tanár, a börzsönyi természetföldrajzi-környezetvédelmi terepgyakorlat programját 2000-ben Rogovszky Zoltán földrajz-biológia szakos tanár teremtette meg és dolgozta ki. Azóta minden évben megrendezzük e terepgyakorlatokat, s kisebb változtatásokkal ezen elgondolások mentén dolgozunk. Saját magunk által kidolgozott feladatlap-soraink vannak.

Az elméleti tudást a gyakorlattal összekapcsoló környezeti nevelés tapasztalatai azt mutatják, hogy a tanulók saját tevékenységükön keresztül kompetenciaalapú tudást szereznek, mely elmélyül és maradandóvá válik.

2.2.5 A „Jó gyakorlat” eredményeinek bemutatása

Nagyon sok vizsgálat és tapasztalat mutatta meg, hogy csak az ismeretek átadására koncentráló módszerekkel nem lehet eredményes környezeti nevelést művelni. Akkor érhetünk el komolyabb eredményt, ha a racionális, intellektuális megközelítés mellett az érzelmeket, a gyermekek lelkét is mozgósítjuk, és saját tapasztalatokat, élményeket is szerezhhetnek.

A tananyag egy részét saját élményű terepgyakorlatokon tanulják meg a diákok. Elsajátítják a fenntartható fejlődés alapvető ismereteit is.

Sikerélményhez jut az a diák is, akinek a tananyagközpontú, elméleti tudásátadás kevésbé megfelelő. A terepgyakorlatok során mindenki képességei és tehetsége szerint vesz részt a csoportos és egyéni munkában.

Közösségformáló hatása jelentős. Azok a gyermekek is bevonódnak a munkába, akik egyébként nehezebben aktivizálhatók.

A szülők szívesen vállalják a költségeket annak érdekében, hogy gyermekeik élményközpontú, kompetencia alapú oktatás során sajátítsanak el ismereteket. A rászorulókat az iskola alapítványa – szükség szerint – támogatja.

2.2.6 A „Jó gyakorlat” továbbfejlesztésének bemutatása

- Képzéseken készülünk fel a referencia-intézményi szolgáltató szerepre.
- A jó gyakorlat hatékony átadása érdekében prezentációkat, a terepgyakorlatok lebonyolítását segítő részletes leírásokat készítünk.
- Elkészítjük az átadás átvétel kapcsolódó dokumentumait (pl.: szabályzatok, eljárásrend, forgatókönyv, pénzügyi terv, stb.)

2.3 A „Jó gyakorlathoz” tartozó szakmai produktumok – külön dokumentumokban!

2.3.1 A „Jó gyakorlat” megvalósításának forgatókönyve

2.3.1.1 A tervezési- szervezési folyamat lépései

2.3.1.2 Kapcsolódó feladatgyűjtemények, foglalkozási tervek, médiaelemek stb

2.3.1.3 A visszacsatolás eszközei (a „Jó gyakorlat” ellenőrzési-mérési eszközei)

2.3.2 A "Jó gyakorlat" átadásának forgatókönyve

2.3.2.1 A „Jó gyakorlat” meghirdetése, piackutatás

2.3.2.2 Az intézménylátogatás megtervezése

2.3.2.3 Intézménylátogatás, hospitálás, visszacsatoló megbeszélés

2.3.2.4 A „Jó gyakorlat” szakmai produktumainak átadása, konzultáció

2.3.2.5 Az adaptációs folyamat lépései

2.3.2.6 A mentorálás terve

2.3.2.7 Záró értékelés az adaptációs folyamat befejezése után

Terepgyakorlaton – „életképek”

Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium
1115 Budapest Bartók Béla út 14.

www.Bethlen.hu

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.